

EOS Bergmann Ida(TEM), Honkasalo
Niina(VNK)

01.10.2019

Asia

Energianeuvosto 24.9.2019

Kokous

24.09.2019

Energianeuvostossa keskusteltiin energia- ja ilmastopolitiikasta vuoteen 2030 ja vuoden 2030 jälkeisistä tavoitteista. Moni maa kertoi nostavansa uusiutuvaan energian tai energiatehokkuuden tavoitteitaan vuodelle 2030 EU:n kunniahimon vajeen pienentämiseksi. Ministerit keskustelivat siitä, mitä muutoksia energiasektorilla tarvitaan vuoden 2030 jälkeen, jotta EU voi edetä kohti ilmastoneutraaliutta. Tarve ilmastoneutraaliudelle jaettiin laajasti, ja todettiin, että olemassa ilmastoneutraaliuden mahdollistavia ratkaisuja ja tekijöitä. Samalla on huomioitava energian toimitusvarmuus, jäsenmaiden erilaisuus, ilmastoneutraaliuden mahdollistavan (myös teknologianeutraalin) rahoituksen tarve ja oikeudenmukainen siirtymä. AOB-kohdissa käsiteltiin kaasun toimitusvaruutta talvikoudella 2019-2020 Itävallan vetyaloitetta, Astravetsin ydinvoimalaitosta ja energiaperuskirjaa. Lounaalla ministerit keskustelivat innovatiivisista hiilineutraalisuutta edistävästä teknologioista.

Kansalliset energia- ja ilmastosuunnitelmat (NECP)

Puheenjohtaja avasi keskustelun ja pyysi jäsenmaita kommentoimaan, miten he ovat osaltaan pyrkineet nostamaan uusiutuvan energian ja energiatehokkuuden kunniahimon tasoon. Lisäksi jäsenmaita pyydettiin kommentoimaan, minkälaisena he näkevät neuvoston roolin NECP suunnitelmien hallintomallissa. KOM korosti suunnitelmien merkitystä signaalina sijoittajille.

Moni jäsenmaa (FR, LV, CY, BG, GR) ilmoitti nostavan uusiutuvaan energian tavoitettaan. Osa jäsenmaista (SI, GR) kertoi nostavansa energiatehokkustavoitettaan. Rakennusten roolia pidettiin tärkeänä energiatehokkuuden parantamisessa. DK ilmoitti yleisesti nostavansa kunniahimon tasoon ja HU arvioi vielä lisätoimenpiteiden kustannuksia. PL ilmoitti, ettei se tule nostamaan uusiutuvan energian eikä energiatehokkuuden tavoitettaan.

Siirtymäkauden suuria kustannuksia painottivat puheenvuoroissaan CZ, PL ja HU. Näiden kustannusten kattamiseen toivottiin EU-rahoitusta. Mahdollisista rahoitusmuodoista mainittiin monivuotinen rahoituskehys (MFF), koheesiorahasto, Verkkojen Eurooppa –väline (Connecting Europe Facility, CEF), oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (Just Transition Fund) ja uusiutuvan energian EU-rahoitus. Kustannustehokasta siirtymää painotti NL. Alueellista yhteistyötä tavoitteiden toteuttamisessa korostivat CY, EE, BG ja GR. HR piti etenkin pienille jäsenmaille tärkeänä koulutuksen ja teknisten valmiuksien kehittämisen.

Jäsenmaat kertoivat parhaista käytänteistään vuoden 2030 tavoitteiden saavuttamiseksi.

- NL kertoi perustaneensa kansallisen ilmastopimuksen yhdessä satojen sidosryhmien kanssa. Päätökset pyritään tekemään faktoihin eikä vain mielipiteisiin perustuen.
- IE on hiljattain julkistanut valtakunnallisen ilmastosuunnitelman.
- ES kehotti jäsenmaita julistamaan ilmastohätätilan. ES on ottanut uudistetussa NECP suunnitelmassaan huomioon noin 2000 kansalaisilta tullutta aloitetta.
- FR mainitsi antavansa pian ilmasto- ja energialain vuoteen 2050.
- IT:ssa on ehdotettu kansallista Green New Deal –ohjelmaa.
- GR on päättänyt sulkea kokonaan ligniittivoimalansa, ja hallitus laatii alan työntekijöiden uudelleentoimittamiseksi kattavan suunnitelman.

Jäsenmaat kommentoivat myös 2030-tavoitteen hallintomallia.

- CZ:n mukaan neuvoston tulisi saada tieto lopullisten suunnitelmien arviosta ja jatkoprosessista.
- RO ehdotti keskustelua pääjohtajatasolla.
- BG piti tärkeänä, että NECP –suunnitelmista saadaan palautetta myös muilta neuvostokokoonpanoilta.
- HR korosti kansallisten suunnitelmien täytäntöönpanon seurannan merkitystä.
- ES peräänkuulutti, että neuvosto ottaisi aktiivisen roolin hallintomallissa, eikä jättäisi vastuuta vain komissiolle. Neuvosto voisi sen mukaan arvioida EU-tavoitteiden toteutumista useammin kuin kerran vuodessa. Neuvosto voisi myös jakaa parhaita käytäntöjä.

Siltä varalta, että lopullisten suunnitelmien perusteella ei päästä EU:n yhteisiin tavoitteisiin, ehdottivat jäsenmaat seuraavaa:

- ES:n mukaan neuvosto voi suositella, minkälaisiin toimenpiteisiin komissio voisi ryhtyä kunnianhimon tason nostamiseksi.
- SE:n esitti, että puutteisiin liittyvien toimenpiteiden tulisi kohdistua niihin maihin, joiden tavoitteet jäävät komission suosittelemien tasojen alle.
- HU taas ehdotti neuvoston päätelmien laatimista ohjaamaan jatkotyötä.

KOM totesi jatkavansa jäsenmaiden kanssa bilateraaleja keskusteluja kunnianhimon tason nostamiseksi. Se kertoi suunnittelevansa älykästä rahoitusmekanismia rakennusten energiatehokkuuden parantamiseksi, mutta arvioivansa vielä sen yhteensopivuuden Green New Dealin kanssa. KOM korosti myös vihreiden autojen akkujen massatuotannon aloittamista Euroopassa seuraavien muutaman vuoden aikana. Se korosti sosiaalisesti oikeudenmukaista siirtymää ja uutta taloudellista mallia, jossa fossiilisen energian tuotantoon ja kulutuksen liittyvää osaamista hyödynnetään muilla aloilla.

Puheenjohtaja veti keskustelun yhteen toteamalla energianeuvoston keskustelevan tavoitteiden toteutumisesta ainakin kerran vuodessa, ja keskusteluja voidaan teknisellä tasolla käydä useamminkin.

Lounaskeskustelu

Lounaalla ministerit keskustelivat innovatiivisista hiilineutraalisuutta edistävästä teknologioista.

Energiasektori vuoden 2030 jälkeen: kohti ilmastoneutraaliuutta

Puheenjohtaja avasi keskustelun ilmastoneutraaliuden mahdollistavista energiasektorilla tarvittavista toimista vuoden 2030 jälkeen. Energiaministereiltä pyydettiin näkemyksiä siitä, mitä mahdollistavia toimia ja kannustimia tarvitaan muutoksen aikaansaamiseksi ja mitä parhaita käytäntöjä eri mailla on. Keskustelun

virittämiseksi ministereille näytettiin video, jossa sidosryhmät toivat esille toiveitaan energiaministereiden suuntaan. Videoissa korostuivat viestit teknologian roolista sekä poliittisen rohkeuden tarpeesta.

Komission mukaan tarvitaan näkemys siitä, mitä tarvitaan, jotta EU:sta voi tulla hiilineutraali. Varapj mainitsi esimerkkeinä sähköistymisen, uusiutuvan sähkön, vedyn ja energiatehokkuuden merkityksen. Energiaan tehtävät investoinnit ovat pitkäikäisiä, ja siksi on tärkeää kohdistaa toimet alusta asti oikein.

Useat maat, jotka ovat jo ilmaisseet valmiutensa sitoutua nettonollaan 2050, toivat asian esille myös tässä yhteydessä. Sovun pikaisuus mainittiin tärkeäksi vakaan investointiympäristön näkökulmasta. Siirtymään liittyviä mahdollisuuksia, kuten vihreitä työpaikkoja, korosti muutama maa (SE, IE, PT). Joidenkin jäsenmaiden toimesta tuotiin myös esille jäsenmaiden erityispiirteitä ja lähtötilanteiden erilaisuutta.

Puheenvuoroissa korostuivat erityisesti teknologian kehityksen ja innovaatioiden tarve, ja myös rahoitus mainittiin tässä yhteydessä joidenkin maiden taholta. Vuoden 2030 jälkeen nähtiin, että erityisesti liikenteen, teollisuuden, rakennusten vähähiilisyys saavuttaminen on keskeistä ja haastavaa. Sector coupling ja energiatehokkuus edistävät vähähiilistymistä. Sähköistymistä ja hyviä mahdollisuuksia tehdä sähköstä päästötöntä pidettiin keskeisenä. Teknologioista nostettiin esille mm. offshore tuulivoima, vety (haasteena energiatehottomuus), power to gas, polttokennot, uusiutuvat kaasut ja varastointi. Tuotiin esille (NL, DE) CCS:n rooli erityisesti teollisuuden päästöjen vähentämisessä ja myös kaasun rooli mainittiin (ainakin DE). Saksa odottaa, että komissio antaa direktiivi- ja asetusehdotukset kaasumarkkinoiden dekarbonisaatiosta. Tanska ehdotti, että asetettaisiin takaraja bensiini- ja dieselkäyttöisistä autoista luopumiselle. LU katsoi, että nettonollan 2050 perusteella pitäisi tehdä backcasting, joka osoittaisi milloin tietyistä kestävämmistä ratkaisuksista on luovuttava (kivihiili jne). Todettiin tarve yksityisille ja julkisille investoinneille.

Sähkön osalta offshore tuulivoiman rooli nähtiin tulevaisuudessa hyvin keskeisenä (BE, DK, DE, NL, IE, LU, GR) ja sen osalta korostettiin verkkoratkaisujen ja alueellisen yhteistyön tärkeyttä. Esillä oli mm. North Sea Ministers-yhteistyö offshore tuulivoimassa (DK, DE, BE, NL). Alueellista yhteistyötä kaivattiin myös yleisemmin, ja esille nousi myös EU-tason lähestyminen yhteistyöhön kolmansien maiden kanssa (IT, GR).

Ydinvoiman roolin ilmastoneutraaliuden saavuttamisessa tai teknologianeutraaliuden tärkeyden mainitsivat muutamat maat (SK, HU, SE, PL). Ydinvoiman hyödyntäminen aiheutti huolta joissakin maissa (CY, AT, DE, LU). Saksa mainitsi, että ydinvoima ei ole turvallista ja kestävä, ja katsoi, että EU-varoja ei tulisi käyttää ydinvoimaloiden käyttöä pidentämiseen.

Osa maista mainitsi teollisuuden kilpailukyvyn säilyttämisen tärkeyden ja hiilitullit mahdollisena keinona edistää asiaa.

Monet jäsenmaat toivat esille kivihiilen käytöstä luopumisen tai sen vähentämisen (ml. DK, PT). Saksa kertoi asettaneensa takarajan hiilestä luopumiselle (2038) ja Ranska mainitsi sulkevansa ensimmäisen hiilivoimalan 2022. Useat maat esittivät tarvitsevana rahoitusta tai muuta tukea kivihiilestä luopumiseen. Toivottiin just transition fundia tai muuta tukea siirtymään (CY, CZ, GR, PL ja EE palavan kivelle). Oikeuden mukaisesta siirtymästä puhuivat myös (BG, MT, LT, HR). Tuotiin esille, että kansalaisten huolet vaihtelevat maiden välillä; joissakin maissa ollaan huolissaan ilmastomuutoksesta ja toisissa energian hinnan noususta (PL). PL totesi, että nettonollan 2050 kokonaiskustannus Puolalle olisi 700-900 miljardia.

Energiamarkkinan merkitys tuli myös esille. Uusiutuvan energian integraation ja verkkoyhteyksien merkityksen uusiutuvasta energiasta johtuen mainitsi muutama maa.

Päästöjen hinnoittelun osalta Ranska peräänkuulutti päästökaupan vahvistamista. Ruotsi totesi, että energiaverot ovat toimiva keino päästövähennysten kannustamiseen. Saksa puhui hiilen hinnoittelun

soveltamisesta taakanjakosektorilla 2022 lähtien. Ranska toivoi, että valtiontukisääntöjen uudistaminen johtaisi teknologiaspesifien tarjouskilpailujen mahdollistamiseen.

Varapj Sefcovic katsoi, että jäsenmaiden puheenvuorot osoittivat selkeää tukea uuden puheenjohtajan European Green Dealille. Tarvitaan paitsi päättäväisyyttä, myös keinoja tekniikan ja rahoituksen osalta. Esimerkkeinä komissaari mainitsi paremmat rakentamismääräykset, datakeskusten lämmön hyödyntämisen ja teräksen tuotannossa syntyvän lämmön hyödyntämisen vedyn tuotannossa. Komissio pitää tärkeänä EU:n puhtaammin tuottajien valmistajien suojaamista ja mainitsi tässä yhteydessä uuden puheenjohtajan suuntaviivoihin sisältyvät hiilitullit (carbon border tax).

Puheenjohtaja totesi yhteenvedossa, että ilmastoneutraalius on tärkeää kaikille maille. On olemassa ilmastoneutraaliuden mahdollistavia ratkaisuja ja tekijöitä. Samalla on huolehdittava energian toimitusvarmuudesta. Jäsenmaiden erilaisuus on huomioitava ja siirtymän on oltava oikeudenmukainen. Yhteistyö ja tiedonvaihto on tärkeää. Energiaministerien keskustelu pohjustaa osaltaan Eurooppa-neuvoston ohjeistusta pitkän aikavälin strategian keskeisistä elementeistä.

AOB Kaasun toimitusvarmuus

Komissio esitteli kaasun toimitusvarmuutta EU:ssa mentäessä kohti 2019-2020 talvikautta. 10-vuotinen kaasun kauttakulkusopimus Gazpromin ja Naftogas'n välillä umpeutuu 1.1.2020. Uudesta sopimuksesta Gazpromin ja ukrainalaisen sopimuskumppanin välillä käydään parhaillaan neuvotteluja. EU:n alueella maakaasuvarastojen täyttöaste ennen talvea on hyvä.

AOB Vetyaloite

AT kertoi vuonna 2018 järjestämässään epävirallisessa energiaministerikokouksessa perustamansa vetyaloitteen edistymisestä. Aloitteen on nyt allekirjoittanut 27 EU-jäsenmaata (viimeisenä Ruotsi), 2 EFTA-maata, komissio ja noin 100 yritystä. Vety on ollut viime aikoina esillä useissa foorumeissa mukaan lukien Japanin G20 kokoukset ja CEM. KOM korosti vetyteknologian merkitystä uusiutuvan energian itegroinnissa energiajärjestelmään. Vetyyn liittyvä epävirallinen vetyteknologiaverkosto jatkaa työskentelyä standardien, tutkimuksen ja innovaatioiden parissa. Jäsenmaat painottivat puheenvuoroissaan vetyteknologian sertifiointia, tutkimusta ja kehittämistä. Osa jäsenmaista toivoi vetyyn liittyvää toimintaohjelmaa Komissiolta. Keskustelua käytiin myös vihreästä ja sinisestä vedystä, eli tuotiin esiin eri näkökulmia liittyen vedyn valmistustapoihin. Teknologia nähtiin keinona lisätä uusiutuvan energian määrää energiajärjestelmässä. Teknologian haasteena pidettiin sen tutannon energiatehokkuuden parantamista.

AOB Astravetsin ydinvoimalaitos

AOB-kohdassa otettiin esille huoli Valko-Venäjälle rakennettavan Astravetsin ydinvoimalan turvallisuudesta.

AOB Energiaperuskirja

LU ilmaisi agendalle ehdottamassaan AOB-kohdassa huolensa energiaperuskirjan sisällöstä ja peruskirjan sihteeristön toiminnasta. Maan mukaan energiaperuskirja on ristiriidassa Pariisin sopimuksen kanssa. Peruskirjaan liitettävät päätöt ovat LU:n mukaan kaksinkertaiset EU:n hiilibudjettiin verrattuna. Sihteeristön toiminnasta järjestetään kuulemistilaisuus, johon jäsenmaat voivat nimittää delegaatteja vielä syyskuun loppuun mennessä. LU kehotti komissiota jakamaan sihteeristön toimintaan liittyvän raportin kaikille jäsenmaille. KOM kertoi raportin lähettämisen viivästyneen henkilötietoihin liittyvistä syistä, mutta lupasi toimittaa raportin pian. KOM:n mukaan

sille annetun mandaatin pyrkimyksenä on muuttaa investointisuojaa nii, että Pariisin sopimus otetaan huomioon.

- Suomen edustajat
- Katri Kulmuni, Elinkeinoministeri, TEM
 - Nina Alatalo, TEM
 - Arttu Karila, TEM
 - Riku Huttunen, TEM
 - Markku Kinnunen, TEM
 - Juho Kortenieniemi, TEM
 - Katja Tuokko, TEM
 - Mauri Vieru, TEM
 - Ida Bergmann, TEM
 - Niina Honkasalo, VNK
 - Sanna Ek-Husson, EUE
 - Miika Tommila, EUE
 - Minna Kivimäki, EUE
 - Leo Svahnäck, EUE

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	energia, energiatehokkuus, liikenne-, televiestintä- ja energianeuvosto, ulkosuhteet; energia, uusiutuvat energianlähteet, ydinenergia
Hoitaa	LVM, TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LIIVI, MMM, OKM, PLM, STM, UM, VM, VNK, VTV, YM